

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

INŠTITÚT
HOSPODÁRSKEJ
POLITIKY

Inštitút hospodárskej politiky, nezisková organizácia, Kresáňkova č. 8, Bratislava 4

Zapísaná v registri neziskových organizácií dňa 27. 10. 2009 pod č. OVVS-27679/298/2009-NO

Projekt

Informovanosť a participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy

Kód projektu v ITMS2014+ : 314011Q463

SYLABUS VZDELÁVACO-OSVETOVÉHO PROGRAMU

OBČIANSKY ROZPOČET

pre dôchodcov 62+

v rámci projektu

***Informovanosť a participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni
územnej samosprávy***

Inštitútu hospodárskej politiky

Verzia 2.0

Vypracovala:

PhDr. Silvia Matúšová, PhD.

Spolupráca:

Ing. František Palko, PhD.

Doc. Ing. Jozef Habánik, PhD.

15. januára 202

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Úvod

Vzdelávanie dospelých pre vekovú skupinu 62+ je na Slovensku koncipované ako občianske a záujmové vzdelávanie občanov, ktoré poskytujú univerzity tretieho veku pri vysokých školách. Toto vzdelávanie vytvára príležitosti a impulzy na:

- získavanie nových poznatkov, vedomostí a zručností,
- udržiavanie duševnej a fyzickej rovnováhy,
- rozvoj osobnosti na prospech jednotlivca a spoločnosti.

Východiskom vzdelávacieho programu a osvetových aktivít je posilňovanie finančnej gramotnosti a úrovne občanov zapojených do fokusovej skupiny.

Finančná gramotnosť je v štúdiu OECD definovaná ako znalosť a pochopenie finančných pojmov a rizík; schopnosti, motivácia a sebadôvera využívať získané vedomosti na vykonávanie efektívnych rozhodnutí v rôznych situáciách týkajúcich sa financií s cieľom zlepšiť finančnú situáciu jednotlivca i spoločnosti, a tým im umožniť zapojiť sa do ekonomického života.

V Národnom štandarde finančnej gramotnosti 2.1 (2018) je finančná gramotnosť definovaná ako schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Preto pri tvorbe sylabu boli zohľadnené ciele národného štandardu finančnej gramotnosti a prepojené s cieľmi projektu „Informovanosť a participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy“, ktorý sa zameriava na jednotlivca (osobné financie), domácnosť a rodinu (rodinné financie) a spoločnosť (verejné financie). Predmet, ktorý bude pilotne overovaný vo fokusovej skupine 62+, dostal názov Občiansky rozpočet.

Vzhľadom na realizáciu pilotného overovania predmetu Občiansky rozpočet pre fokusovú skupinu 62+ na univerzite tretieho veku zohľadňuje sylabus predmetu oblasť jednotlivca, rodiny a spoločnosti, aby vzdelávanie v konečnom dôsledku poskytlo účastníkovi odpoveď na otázku „Čo všetko by ste mali vedieť o verejných financiách na úrovni územnej samosprávy?“

Zdroje a dokumenty použité na spracovanie sylabu predmetu

Sylabus predmetu Občiansky rozpočet vychádza z dokumentov a zdrojov, ktoré boli schválené príslušnými štátnymi orgánmi a ďalšími inštitúciami, ktoré majú problematiku finančnej gramotnosti v svojich štatútoch a programoch:

- Národný štandard finančnej gramotnosti 2.1 (MŠVVŠ SR)
- Metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov, 2018 (MŠVVŠ SR)
- Slovník finančnej gramotnosti, 2018 (MŠVVŠ SR)

- Odborné text k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti verzia 1.2, 2018 (MŠVVŠ SR)
- Zbierka úloh z finančnej gramotnosti (NÚCEM)
- Korupcia. Námety na vyučovanie pre základné a stredné školy, 2016 (ŠPÚ)
- Stratégia Národnej banky Slovenska na podporu finančnej gramotnosti, 2019 (NBS)

Vzhľadom na skutočnosť, že uvedené dokumenty sú súčasťou štátnej vzdelávacej politiky Slovenskej republiky, považovali sme za nevyhnutné pridržiavať sa princípov, formulácií a výstupov týchto materiálov aj pri formulácii sylabu predmetu Občiansky rozpočet.

Výsledky prieskumov finančnej gramotnosti na Slovensku v cieľovej skupine absolventov stredných škôl, vysokoškolských študentov a dospeljej populácie boli taktiež využité a budú východiskom pre lektorov, ktorí budú vyučovanie predmetu Občiansky rozpočet na univerzite tretieho veku lektorsky zabezpečovať.

Podnetné myšlienky priniesli viaceré akademické práce, ktoré dotvárajú obraz finančnej gramotnosti ako nevyhnutnej súčasti ekonomickej a manažérskej gramotnosti a poukázali na potrebu rozpracovať novú, osobitnú časť vedeckej disciplíny – finančnú psychológiu.

Všetky dokumenty budú poskytnuté lektorom ako doplnkové materiály, keďže obsahujú množstvo podnetov využiteľných v lektorskej činnosti.

Cieľ predmetu Občiansky rozpočet v rámci projektu „Informovanosť a participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy“

Cieľom predmetu Občiansky rozpočet pre fokusovú skupinu 55+ a seniori bude:

- posilniť finančnú gramotnosť a rozvíjať finančnú kultúru účastníkov vzdelávania,
- pochopiť a použiť finančné informácie z hľadiska jednotlivca, domácností a spoločnosti,
- poznať a pochopiť základné pravidlá vo svete peňazí,
- poznať pravidlá riadenia osobných a verejných financií a pochopiť rozdiely medzi nimi,
- porozumieť základným pojmom v oblasti verejných financií,
- poznať inštitucionálny rámec spravovania verejných financií,
- získať rozpočtovú gramotnosť v oblasti verejných financií v samosprávnom kraji,
- získať informácie o občianskej participácii pri tvorbe a čerpaní rozpočtu samosprávneho kraja.

Kompetencie absolventov vzdelávania

Absolvent vzdelávania na univerzite tretieho veku by mal po absolvovaní predmetu vedieť:

- a) nájsť, vyhodnotiť a aplikovať finančné informácie,

- b) poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- c) naučiť sa rozoznať riziká v riadení vlastných financií,
- d) efektívne používať finančné služby vo svojom osobnom či kariérom živote,
- e) plniť svoje finančné záväzky a naučiť sa vyvarovať nevýhodných finančných transakcií,
- f) porozumieť základným pojmom v oblasti finančnictva a sveta peňazí a investovania,
- g) porozumieť základným pojmom v oblasti samosprávy a riadenia verejných financií,
- h) orientovať sa v problematike spravovania verejných financií v samosprávnych krajoch,
- i) získať rozpočtovú gramotnosť a vedieť uplatniť občiansky princíp pri tvorbe rozpočtu a čerpaní financií v samosprávnom kraji.

Požadovanú úroveň kompetencií účastníkov vzdelávania v oblasti finančnej gramotnosti a rozpočtovej gramotnosti sme uviedli pri jednotlivých tematických celkoch. Pri pilotnom overovaní ich možno identifikovať na začiatku a po ukončení vzdelávania prostredníctvom riadeného rozhovoru a ankety (dotazníka) o finančnej gramotnosti.

Rozsah vyučovacieho predmetu Občiansky rozpočet a harmonogram

V rámci projektu „Informovanosť a participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy“ bolo odsúhlasené pilotné overovanie predmetu Občiansky rozpočet v rozsahu 12 vyučovacích jednotiek (6x2 vyučovacie hodiny). Preto sú učebné osnovy (syllabus) spracované na 12 vyučovacích hodín podľa harmonogramu, vždy v piatok od 14.00-15.30 h.

Tab. 1 Učebné osnovy predmetu Občiansky rozpočet

Č.	Názov tematického celku	Rozsah	Lektor	Harmonogram
1.	Finančná gramotnosť	2 h.	Doc. J. Habánik	21.2.2020
2.	Človek vo sfére peňazí	2 h.	Doc. J. Habánik	6.3.2020
3.	Riadenie osobných financií	2 h.	Ing. M. Kováč	20.3.2020
4.	Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí	2 h.	Ing. F. Palko	3.4.2020
5.	Verejné financie a verejné rozpočty	2 h.	Doc. J. Habánik	17.4.2020
6.	Participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy	2 h.	Doc. J. Habánik	24.4.2020
	Celkovo	12 h.		

Miesto pilotného overenia predmetu Občiansky rozpočet

Univerzita tretieho veku na Trenčianskej univerzite Alexandra Dubčeka v Trenčíne.

Forma vzdelávania

Vzdelávanie bude realizované prezenčnou formou.

Metódy vzdelávania

Vzdelávanie na praktickej úrovni sa má realizovať s dostatočným využívaním didaktických metód, hier či iných zážitkových foriem vzdelávania a osvetových aktivít. Okrem metód, ktoré dominujú vo vzdelávaní (vysvetľovanie, riadený rozhovor a ďalšie tradičné vzdelávanie metódy) je potrebné akcentovať a naučiť účastníkov vzdelávania pochopiť a využívať reálne prípady, kazuistiky, projekty či príklady dobrej praxe.

Z hľadiska vekových špecifik cieľovej skupiny 55+ a seniori budú uprednostnené aktivizujúce metódy vzdelávania (prednáška kombinovaná s diskusiou, situačná metóda, analýza prípadových štúdií, didaktické hry, ekonomické hry, neinteraktívne hry – krížovky, kvízy, doplňovačky).

Kľúčové témy k predmetu Občiansky rozpočet

- Čo je finančná gramotnosť?
- Človek vo sfére peňazí
- Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí
- Plánovanie a hospodárenie s peniazmi
- Úver a dlh
- Sporenie a investovanie
- Riadenie rizika a poistenie
- Finančná zodpovednosť spotrebiteľov
- Plánovanie, príjem a práca
- Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov
- Verejné financie
- Občianska participácia v tvorbe a čerpaní verejných financií samosprávneho kraja

V ďalších častiach uvedieme k jednotlivým tematickým celkom tieto požadované náležitosti:

- Rozsah tematického celku
- Pojmy
- Kompetencie účastníkov, ktoré treba rozvinúť a upevniť
- Podrobný sylabus tematického celku
- Odporúčané formy a metódy vzdelávania
- Odporúčanie zdroje

1. Čo je finančná gramotnosť?

Rozsah tematického celku: 2 vyučovacie hodiny

Pojmy: finančná gramotnosť, úroveň FG, korelácia FG so vzdelaním rodičov, korelácia s diskusiou v rodine o riadení financií, skúsenosť s finančnými službami a produktmi

Kompetencie: uvedomiť si potrebu vzdelávať sa vo FG a vedieť informácie aplikovať v riadení osobných a rodinných financií, pochopiť finančnú gramotnosť ako súčasť osobnostných kompetencií v zložitom svete finančných informácií a peňazí

Podrobný syllabus:

Úvod do predmetu Občiansky rozpočet ako súčasť projektu „Informovanosť a participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy“

Ciele predmetu, metódy a formy práce

Dôvody, prečo je potrebné zaoberať sa a zdokonaľovať vo finančnej gramotnosti

Výsledky prieskumov a ich využitie v riadení osobných financií

Ako porozumieť verejným rozpočtom na úrovni územnej samosprávy

Východisko:

Finančná gramotnosť je definovaná ako schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Vzťah medzi finančnou gramotnosťou a vzdelaním rodičov

Výsledky výskumu potvrdzujú, že najvyššia úroveň vzdelania rodičov (vysokoškolské vzdelanie) súvisí s výkonmi študentov v oblasti finančnej gramotnosti. V priemere vo všetkých krajinách OECD má 48 % študentov aspoň jedného rodiča s vysokoškolským

vzdelaním, zatiaľ čo 52 % študentov nemá rodičov s vysokoškolským vzdelaním. Takmer vo všetkých zúčastnených krajinách, kde má aspoň jeden z rodičov vysokoškolské vzdelanie, dosiahli študenti lepšie výsledky vo finančnej gramotnosti ako študenti, ktorých rodičia nemali najvyššie vzdelanie. Rozdiel v skóre bol v priemere 40 bodov. Najväčší rozdiel 75 bodov bol v Izraeli, 55 bodov v Kolumbii, 51 bodov vo Francúzsku. Najmenší rozdiel dosiahlo Taliansko iba 9 bodov.

Vzťah medzi výsledkami vo finančnej gramotnosti a frekvenciou diskusií o finančných záležitostiach v rodine

Výskum zisťoval, aký vplyv má na výsledky vo finančnej gramotnosti prostredie rodiny, v ktorom sa diskutuje o finančných záležitostiach. Diskusie boli rozdelené do štyroch skupín. Nediskutuje sa vôbec alebo zriedkavo, raz alebo dvakrát za mesiac, raz alebo dvakrát za týždeň, takmer každý deň. Rodinné prostredie zlepšuje výsledky, pokiaľ sa o finančných záležitostiach hovorí v rodine raz alebo dvakrát za mesiac alebo za týždeň. Pri takmer stálych diskusiách o financiách dochádza k poklesu bodov.

Vzťah výsledkov vo finančnej gramotnosti a vlastná skúsenosť študenta s bankovým účtom

Percentuálny podiel študentov, ktorí majú vlastný bankový účet, je v jednotlivých krajinách veľmi rozdielny. V krajinách ako Austrália, Flámske spoločenstvo Belgicka, Estónsko, Francúzsko, Nový Zéland a Slovinsko vlastní bankový účet viac ako 70 % 15-ročných študentov. V Izraeli, Poľsku a na Slovensku je to menej ako 30 % študentov.

Globalizácia a digitálne technológie spôsobili, že finančné služby a produkty sú zložitejšie, ale aj široko dostupnejšie. Väčšina 15-ročných študentov má už vlastné skúsenosti s finančnými transakciami, najčastejšie s používaním vlastného bankového účtu a platením platobnou kartou. Rozvíjanie zručností súvisiacich s finančnou gramotnosťou sa preto stáva nielen užitočnými, ale aj nevyhnutnými pre mladých ľudí na pokraji dospelosti, ktorí majú pred sebou komplexné finančné rozhodovania, ktoré môžu mať vplyv na celý ich budúci život.

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 447 z 2. júla 2008 schválila materiál Návrh stratégie vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií, ktorý predložil podpredseda vlády Slovenskej republiky a minister školstva. Materiál bol spracovaný v súlade s čl. 5 Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky. V nadväznosti na tento dokument bol v roku 2008 vypracovaný Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.0. (v roku 2017 verzia 1.2). Metodika implementácie kmeňového obsahu Národného štandardu finančnej gramotnosti musí obsahovať prvky výchovy a vzdelávania podľa moderných európskych trendov. Učebné materiály a pomôcky majú obsahovať analýzu ekonomického fungovania rodín, modely fungovania ekonomicky úspešných jedincov a kopírovanie ich životnej cesty. Majú zdôrazňovať potrebu nárastu počtu ekonomicky úspešných jednotlivcov ako dôležitého prvku hospodárskeho rastu krajiny a napomáhať prepojeniu vzdelávania talentov s víziou ekonomickej úspešnosti jednotlivcov. Zabezpečia aktualizáciu orientácie v

oblasti produktov na finančnom trhu a umožnia poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií. Podľa Národného štandardu finančnej gramotnosti by mal absolvent strednej školy schopný:

- vyhľadávať, vyhodnocovať a vedieť využívať finančné informácie,
- riadiť vlastné financie a poznať aj riziká ich riadenia,
- vytvoriť finančný plán, správne hospodáriť s peniazmi, plniť finančné záväzky,
- rozširovať svoj majetok a chrániť ho,
- efektívne využívať finančné služby,
- orientovať sa v oblasti financií,
- poznať a vedieť uplatňovať práva spotrebiteľa,
- zabezpečiť základné ľudské a ekonomické potreby seba alebo svojej rodine.

Národný štandard finančnej gramotnosti sa zaoberá niektorými vybranými témami z finančnej oblasti. Konkrétne ide o sedem tém:

1. Človek vo sfére peňazí,
2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí,
3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojenie životných potrieb,
4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi,
5. Úver a dlh,
6. Sporenie a investovanie,
7. Riadenie rizika a poistenie

Finančne negramotný človek si neuvedomuje riziká svojho konania. Takýto človek často podpisuje nevýhodné úverové zmluvy, ktoré majú vysokú úrokovú sadzbu a takisto aj vysoké sankcie za omeškanie splácania, nadmerne sa zadlžuje. Finančnú negramotnosť ľudí zvyknú využívať finančné inštitúcie vo svoj prospech. Prostredníctvom médií ponúkajú rôzne „výhodné“ finančné produkty, na ktoré ľudia okamžite reagujú. Mnohokrát sa stáva, že zvolený úver alebo pôžička nezodpovedá výške príjmu žiadateľa, preto sa človek dostáva do platobnej neschopnosti, v dôsledku čoho narastajú sankcie za omeškanie splátok, čo môže prerásť až do exekúcie.

Odporúčané formy a metódy vzdelávania:

Vysvetľovanie a riadený rozhovor
powerpointová prezentácia k téme
anketa k finančnej gramotnosti u účastníkov vzdelávania
analýza výsledkov prieskumov k finančnej gramotnosti
kazuistika – analýza prípadových štúdií
spracovanie úvahy účastníka k téme finančnej gramotnosti (zadanie)

Odporúčaný text k výučbe:

1. Financial Report, November-December 2017. Slováci neovládajú podstatu finančnej gramotnosti, berú jeden úver za druhým. s. 12

2. Financial Report, November-December 2017. Slovenskí žiaci sú slabo finančne gramotní, ukazujú to testy. s. 14
3. Financial Report, November-December 2017. Anketa: Ako hodnotíte finančnú gramotnosť na Slovensku, kde vidíte jej slabiny a perspektívu? s. 20
4. Diferenčná analýza stavu finančného vzdelávania v SR na účely programu FinQ. Nadácia SLSP.
5. Stratégia Národnej banky Slovenska na podporu finančnej gramotnosti. 2019. NBS.
6. Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti, verzia 1.2. 2018, MŠVVŠ SR.
7. Slovník základných pojmov Národného štandardu FG 1.2, Bratislava 2018
8. Szarková, M. 2017. Ekonomická a finančná gramotnosť ako súčasť manažérskych zručností absolventov vysokých škôl. Societas et Iurisprudentia 2017, roč. 5
9. Stríženec, M. 2015. Úvod do finančnej psychológie. Uverejnené 6/12/2015. Dostupné na <http://psychologia.sav.sk/upload/strizenec.pdf>

2. Človek vo sfére peňazí

Tematický celok: Osobné financie

Rozsah tematického celku: 2 vyučovacie hodiny

Pojmy: peniaze, príjem a práca, plat a mzdy, úver a dlh, riadenie rizika a poistenie.

Kompetencie:

Posúdiť význam trvalých životných hodnôt, zvážiť vplyv peňazí na ich zachovávanie a stanovenie životných priorít a určiť východiská zabezpečenia životných potrieb.

Pochopiť bohatstvo a chudobu.

Vyhodnotiť vzťah práce a osobného príjmu.

Udržať výhodnosť požičiavania za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Spoznať rôzne investičné stratégie v súlade s osobnými cieľmi.

Porozumieť stratégiám riadenia rizík.

Podrobný sylabus:

Pôvod, funkcia a vlastnosti peňazí.

Typy príjmov (z práce, úrok, renta, zisk, dotácia, charita, dary)

Práca ako cieľavedomá ľudská činnosť. Špecializácia ako forma deľby práce.

Plat a mzdy. Plat ako odmena za prácu. Ponuka a dopyt práce. Hrubá mzda, čistá mzda, minimálna mzda.

Úver a dlh. Výhody a nevýhody úverov. Úroková miera. Ročná percentuálna miera nákladov.

Kreditné karty. Lízing. Splátkový predaj. Spotrebiteľský úver. Hypotekárny úver. Stavebný úver. Štátne príspevky. Štátny fond rozvoja bývania.

Splácanie dlhov. Vymáhanie úverov. Refinancovanie.

Konkurzné konanie. Osobný bankrot. Exekúcia. Daňové exekučné konanie.

Riadenie rizika a poistenie. Verejné a komerčné poistenie. Dôchodkové poistenie.

Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov. Hospodárenie s verejnými financiami v samospráve.

Odporúčané formy a metódy vzdelávania:

vysvetľovanie

powerpointová prezentácia k téme

riadený rozhovor

cvičenia a testové otázky k téme

situačná metóda, kazuistika

spracovanie vlastnej úvahy účastníka k téme (zadanie)

Odporúčaný text k výučbe:

1. Ekonomia v 31 hodinách. 2019. Kapitola 10 – Príjem. Kapitola 11 – Práca. Kapitola 12 – Plat a mzdy.
2. Financial Report, November-December 2017. Spotrebný úver na Vianoce. S čím počítať? s. 48
3. Financial Report, November-December 2017. Banka versus nebankové subjekty. V čom je rozdiel? s. 50
4. Financial Report, November-December 2017. Banky a poisťovne. Slováci sa správajú modernejšie. Tridsiatnici aj seniori. s. 36
5. Financial Report, November-December 2017. Investovanie do podielových fondov. s. 46.
6. Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti, verzia 1.2. 2018, MŠVVŠ SR.
7. Slovník základných pojmov Národného štandardu FG 1.2, Bratislava 2018

3. Riadenie osobných financií

Tematický celok: Riadenie osobných financií a osobný rozpočet

Rozsah tematického celku: 2 vyučovacie hodiny

Pojmy: osobný rozpočet, dane a odvody, šetrenie a sporenie, investovanie

Kompetencie účastníkov:

Organizovať osobné financie a používať rozpočet na riadenie hotovosti.

Spôľahlivo rozhodovať a hospodáriť s vlastnými financiami. Porozumieť hospodáreniu s verejnými financiami.

Riadiť osobný a rodinný rozpočet.

Pochopiť, ako sa vyhnúť finančným problémom.

Porozumieť rozdielu medzi šetrením, sporením a investovaním.

Rozšíriť informácie o bankových produktoch.

Podrobný sylabus:

Príjmy a výdavky domácnosti.

Osobný a rodinný rozpočet. Prebytkový a schodkový rozpočet.

Ako sa vyhnúť finančným problémom.

Daňový a odvodový systém. Dane a odvody. Daň, daň z pridanej hodnoty DPH, priama daň, nepriama daň, spotrebná daň. Individuálne daňové a odvodové zaťaženie.

Šetrenie (nekupovať nepotrebné tovary alebo nahradiť drahšie tovary lacnejšími) – snaha o zníženie výdavkov.

Sporenie – zvyšovanie množstva dostupných peňazí v budúcnosti.

Šetrenie, sporenie a investovanie. Kde je najvýhodnejšie držať peniaze? Ziskovosť, rizikovosť, likvidita. Ako finančná gramotnosť prispieva k finančnej prosperite.

Bankové produkty.

Investičný vklad. Termínovaný vklad. Dlhopisy. Finančná burza, Deriváty. Funkcia bánk.

Vklad, úrok, úrokovanie. Dôchodkové sporenie v II. pilieri.

Odporúčané formy a metódy vzdelávania:

vysvetľovanie

powerpointová prezentácia k téme

cvičenia a testové otázky

príklady nekalých obchodných praktík

spracovanie vlastnej úvahy účastníka k téme (zadanie)

Odporúčaný text k výučbe:

1. Ekonómia v 31 hodinách. 2019. Kapitola 13 – Osobný rozpočet. Kapitola 14 – Dane a odvody. Kapitola 15 – Šetrenie a sporenie. Kapitola 16 – Šetrenie, sporenie a investovanie.
2. Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti, verzia 1.2. 2018, MŠVVŠ SR.
3. Slovník základných pojmov Národného štandardu FG 1.2, Bratislava 2018

4. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Tematický celok: Spoľahlivé rozhodovanie spotrebiteľa

Rozsah tematického celku: 2 vyučovacie hodiny

Pojmy: Plánovanie a hospodárenie s peniazmi, ochrana spotrebiteľa na finančnom trhu

Kompetencie účastníkov:

Používať spoľahlivé informácie a rozhodovanie v osobných financiách a pri riadení verejných financií.

Kontrolovať osobné údaje a prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia na základe zvažovania alternatív a dôsledkov.

Zoradiť osobné želania/potreby podľa dôležitosti.

Rozšíriť poznatky o systéme a inštitúciách finančného trhu.

Identifikovať nekalé praktiky a podvodné správanie, zneužívanie verejných zdrojov.

Podrobný syllabus:

Spôsob regulácie a dohľadu nad finančným trhom v SR

Význam ochrany vkladov v SR

Ochrana peňazí, ochrana pravosti peňazí

Rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi

NBS - dohľad nad finančných trhom v Slovenskej republike

Inštitúcie finančného trhu – banky, sporiteľne, stavebná sporiteľňa, dôchodkové správcovské spoločnosti, doplnkové dôchodkové spoločnosti, obchodníci s cennými papiermi, poisťovne, investičné správcovské spoločnosti, nebankové spoločnosti

Elektronické bankovníctvo, internetbanking, platba platobnou kartou cez internet

Fond ochrany vkladov

Korupčné správanie, podvodné správanie, zneužívanie verejných zdrojov, pranie špinavých peňazí, protispoločenské správanie, podvod

Finančné záujmy Európskej únie

Odporúčané formy a metódy vzdelávania:

vysvetľovanie, riadený rozhovor

powerpointová prezentácia k téme

cvičenia k jednotlivým témam

vyhľadávanie údajov na internete účastníkmi vzdelávania (zadanie)

Odporúčaný text k výučbe:

1. Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti, verzia 1.2. 2018, MŠVVŠ SR.
2. Slovník základných pojmov Národného štandardu FG 1.2, Bratislava 2018

5. Verejné financie a verejné rozpočty

Tematický celok: Verejné financie a verejné rozpočty

Rozsah tematického celku: 2 vyučovacie hodiny

Pojmy: vláda a spoločnosť, funkcie vlády, voľný trh, ekonomické myslenie a vláda, verejné služby a tovary, verejné výdavky, dane, štátny rozpočet, štátny dlh, ekonomické indikátory, inflácia a deflácia,

Kompetencie účastníkov:

Porozumieť významu vlády a jej funkcií v riadení krajiny

Pochopiť podstatu verejných služieb a tovarov

Orientovať sa v otázkach daní

Porozumieť otázkam spojeným so štátnym rozpočtom

Orientovať sa v otázkach ekonomických indikátorov

Podrobný sylabus:

Prečo potrebujeme vládu? Aké sú hlavné funkcie vlády? Aké sú obmedzenia vlády?

Vláda a ekonomické myslenie.

Postavenie samosprávy v regionálnej politike štátu.

Verejné tovary. Verejné výdavky. Verejné tovary a služby. Verejné a súkromné statky.

Dane. Druhy daní na Slovensku – 1. DPH, 2. daň z príjmu FO, 3. spotrebné dane z palív, tabakových výrobkov, alkoholu, elektriny a plynu, 4. poplatky do štátneho sociálneho poistenia a zdravotných poisťovní.

Miestne dane a poplatky.

Kam idú peniaze z daní? Sektor verejnej správy.

Čo je štátny rozpočet? Riadenie štátneho rozpočtu. Štátny dlh. Transfery verejných financií pre územnú samosprávu.

Priority verejného financovania. Výdavky verejnej správy (samosprávy) na Slovensku.

Odporúčané formy a metódy vzdelávania:

motivačný úvod

vysvetľovanie a riadený rozhovor

powerpointová prezentácia k téme

spracovanie vlastnej úvahy účastníka k téme (zadanie)

Odporúčaný text k výučbe:

1. Ekonomia v 31 hodinách. 2019. Kapitola 21 – Vláda a spoločnosť. Kapitola 22 – Ekonomické myslenia a vláda. Kapitola 23 – Verejné tovary a služby. Kapitola 24 – Dane. Kapitola 25 – Štátny rozpočet. Kapitola 26 – Ekonomické indikátory. Kapitola 27 – Inflácia a deflácia.
2. Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti, verzia 1.2. 2018, MŠVVŠ SR.
3. Slovník základných pojmov Národného štandardu FG 1.2, Bratislava 2018

6. Participácia občanov v oblasti verejných financií na úrovni územnej samosprávy

Tematický celok: Rozpočet samosprávneho kraja a účasť obyvateľov na jeho tvorbe a čerpaní

Rozsah tematického celku: 2 vyučovacie hodiny

Pojmy: samosprávny kraj, kompetencie originálne a prenesené, zabezpečovanie úloh, rozpočet, participatívny rozpočet, informovanosť občanov, participácia občanov na tvorbe a čerpaní rozpočtu, príklady dobrej praxe

Kompetencie účastníkov:

Porozumieť významu a úlohám samosprávnych krajov

Oboznámiť sa s kompetenciami samosprávneho kraja

Pochopiť proces získavania zdrojov na financovanie kompetencií samosprávneho kraja

Porozumieť procesu tvorby verejného rozpočtu na úrovni územnej samosprávy

Osvojiť si charakteristiky participatívneho rozpočtu/občianskeho rozpočtu

Oboznámiť sa s princípmi demokratickej participácie obyvateľov na tvorbe a čerpaní rozpočtu samosprávneho kraja. Spôsoby komunikácie a kooperácie územnej samosprávy s občanmi

Identifikovať príklady dobrých, efektívnych a trvalo udržateľných projektov podporovaných občanmi

Podrobný sylabus:

Funkcie samosprávneho kraja a úradu samosprávneho kraja.

Originálne a prenesené kompetencie samosprávneho kraja. Zabezpečovanie úloh samosprávneho kraja.

Ako VÚC získavajú zdroje?

Na čo VÚC mívajú získané zdroje?

Rozpočet samosprávneho kraja. Princípy tvorby a čerpania rozpočtu samosprávneho kraja.

Participatívny rozpočet. Občiansky rozpočet

Demokratické princípy účasti obyvateľov na riadení samosprávneho kraja. Účasť obyvateľov samosprávneho kraja na tvorbe a čerpaní rozpočtu.

Podpora trvalo udržateľných projektov v samosprávnom kraji. Informovanosť a participácia obyvateľov v rozhodovaní.

Odporúčané formy a metódy vzdelávania:

vysvetľovanie

powerpointová prezentácia k téme

kazuistiky, projekty a príklady dobrej praxe

spracovanie vlastnej úvahy účastníka k téme (vyhľadanie príkladov dobrej praxe)

Odporúčaný text k výučbe:

1. Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti, verzia 1.2. 2018, MŠVVŠ SR.
2. Slovník základných pojmov Národného štandardu FG 1.2, Bratislava 2018
3. Participatívne plánovanie na úrovni samosprávy. Príručka pre samosprávy. 2014.